

מוסר, מלחמה וטוהר הנשק הוא נושא הקורס – כשמו כן הוא.

הקורס מגובה ע"י מערכת מודל, חשוב ללמוד איך להתחבר ולהשתמש בו.

בד"כ אנשים אומרים שמוסר ומלחמה הם מושגים רחוקים זה מזה, אולי אפילו אוקסימורון. יש אמרה שאומרת "כשרועמים התותחים, שותקות המוזות". כשירים (במלחמה) המוסר שותק. ישנה עמדה נוספת, שטוענת כי יש קשר מסוים, זיקה מסוימת, בין שני המושגים. למה, אם כן, אפשר לטעון כי אין ביניהם קשר?

"המטרה מקדשת את האמצעים". אדם עלול לטעון כי עבור מטרת העליון של המלחמה – להכניע את האויב – הכל מותר.

טענה נוספת היא כי המלחמה במהותה היא הרג בני אדם, ולכן מראש היא כבר יצאה מתחום כללי המוסר.

עוד טענה היא שכשדוחקים אדם אל הפינה, מונעים ממנו את האופציה להישאר מוסרי.

תומס הובס הוא אחד מהתיאורטיקנים של האמנה החברתית, והוא מדובר על מצב טבעי טרו-מוסרי. המצב הטבעי של האדם הוא מלחמת הכל בכל. "Life is short, brutish and cruel". לכן עלינו לכוון חברה יותר מתוקנת עם חוקים, כדי לאפשר לאדם לצאת מהמצב הזה. אצל הובס, הכינון של המוסר הוא באמנה החברתית, וממש לא במצב הטבעי.

איפה הובס יכול להראות לנו את המצב הטבעי הזה? הרי כל חברה שאנחנו מכירים עם בני אדם הוא עם חוקים כאלה ואחרים. הדוגמה שהוא מביא היא המצב הבינלאומי בין מדינות, ומאחר ואין משטרה בינלאומית כל אחד עושה מה שברצונו. מכאן נוכל לטעון שאין קשר בין מוסר למלחמה, כי אנחנו חוזרים למצב הטבעי של האדם שבו האדם חסר מוסר.

העמדה המרכזית שתוצע בקורס שלנו היא ההפוכה (והיא שנהייתה מיינסטרים היום) ושטוענת כי ישנו מקום לגשר בין המוסר למלחמה, כי במצבו הטבעי של האדם עדיין יש לו חוקים מוסריים כאלה ואחרים.

גישה פילוסופית שמאפשרת את ה"מטרה מקדשת" היא התועלתנות, שגורסת כי הכל נועד לשרת את רצונותיי ולייעל את העולם למטרותיי.

שאלה: האם כך אפשר להצדיק את החלטת טרומן ב45 של פצצת האטום?

תשובה: ראשית, היסטורית, כן. מנענו בעזרת הפצצה את ההרג של מיליוני יפנים ואמריקאים. אני מקווה שבהמשך הקורס נדון באיום של פצצת האטום, שנהייה רלוונטי פתאום.

נציין משהו על הנקודה הפסיכולוגית, שלדעת המרצה היא הכי מעניינת. הטענה שגורסת כי כשאדם נדחק אל הפינה הוא מתנהג בצורה חסרת מחשבה ולא ניתן לדרוש ממנו להתנהג בצורה מוסרית. אמפירית, יש לנו ראיות שאנשים נשארם מוסריים גם במקומות רחוקים ודחוקים עד מאוד; מחנות ריכוז, אנטרקטיקה, מלחמות, וכו'. כמובן שישנם אנשים שמתנהגים בצורה לא מוסרית.

הנשמה בגדר התיל – הסופר דן במה שקורה לנשמתו של האדם כשהוא עומד מאחורי גדר תיל. סולג'ניצ'ין מדבר על כך שיש פער בין מה שהאדם צריך כדי לחיות ומה שמציעים להם, כאן הם גם יודעים שהם במחנה הזה (של סטלין) נמצאים שם באי צדק. לכן המטרה המתקבלת היא לשרוד את זה, לעבור את זה בכל מחיר. ואז מתחלים לחשוב, מה זה בכל מחיר? ולפעמים השיקול הוא לדרוך על גופות של אחרים. חלק אמרו שכן, אני אחיה בכל מחיר. ויש שאומרים שלא, יש לי קו אדום. לדעת המחבר, אותו מיעוט גדול שבוחר לחיות שלא בכל מחיר הם נשארם האנושיים, והאחרים מדרדרים ונהיים לתת-אנושיים.

הערה: אסור לנו להתעלם מההיסטוריה והביוגרפיה של האדם עד שהוא הגיע לנקודה הזו של ההכרעה בין הבחירה של המוסר על ההישרדות.

אצלנו בקורס נצטרך לטעון כי יהיו לנו קווים אדומים שלא נעבור אותם כדי לנצח את המלחמה.

הספר שבו נשתמש הוא Just and Unjust Wars: Michael Waltzer. התרגום לעברית הוא: מלחמות צודקות ולא צודקות, מיכאל וולצר.

כמה מיילים על Realism : יש ריאליזם מול נומינליזם, אבל כאן מדובר על ריאליזם בפילוסופיה פוליטית וביחסים בינלאומיים. ז"א יש היבט שאמור לדווח לנו מה קורה, ואלמנט של מה צריך לקרות. כטענה תיאורית, כל מה שקורה במישור הפוליטי נובע אך ורק מאינטרסים. עוד ניתן לטעון כי כך זה צריך להיות! ומי שיתמודך בכך הוא הובס.

כדי שהספר יוכל לדון בצדקת ובחוסר צדקתם של מלחמות, הוא טוען שהראליזם בכלל לא ריאלי – ורק כך הדיון יכול להיות קיים.

המבחן יהיה רב ברירתי עם עשר מטלות- צריך לבחור תשובה אחת (4) מתוך 5, ולספק נימוק קצר (6). ובסה"כ $100 = (4+6) * 10$.

לקרוא לשבוע הבא את ההקדמה לקורא הישראלי ואת המבוא ☺

הפרק הראשון הוא המציאות המוסרית של המלחמה, שזה מה שדיברנו עליו היום.